

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yurttaşların gıda ürünlerini daha ucuza tüketmesi için yüksek gıda enflasyonunun önüne geçmek ve alınacak önlemler hususunda Meclis'in ivedilikle harekete geçmesi elzem bir hal almıştır. Bu haseple Anayasa'nın 98'inci, TBMM İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.


Berdan Öztürk
Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) geçtiğimiz haftalarda, enflasyon hedefinin tutmaması nedeniyle hükümete bir mazeret mektubu göndermişti. Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'a gönderilen mektupta 2020 yılında gıda fiyatlarının enflasyonu etkileyen faktörlerde önemli bir rol oynadığı aktarılmıştı. Hâlihazırda Cumhurbaşlığı makamından siyasi partilere kadar gıdada oluşan yüksek fiyatlara dair farklı farklı açıklamalar yapılmaktadır. Lakin ekonomistler, uluslararası kurumlar, tüketici dernekleri ve muhalif siyasetin hemfikir olduğu bir konu var. Türkiye'nin yüksek gıda enflasyonu yaşadığı gerçeği.

Mamafih enflasyon oranları, enflasyonun oluşmasına neden olan nedenler ve buna karşı alınması gereken önlemler kapsamında oldukça farklı görüşler var olduğu da başka bir gerçek.

TCMB, 2020 yılı için %10,4 olarak tahmin ettiği enflasyon oranını %14,6 olarak açıkladı. Oysaki bağımsız araştırma grupları ve ekonomistlerin alternatif enflasyon hesaplarına göre halkın hissettiği gerçek enflasyon açıklanan rakamların çok daha üstünde seyrediyor.

Örneğin bir grup akademisyen tarafından kurulan Enflasyon Araştırma Grubu (ENAGrup), 2020 enflasyonunu %36,7 olarak hesaplamış. ENAG, enflasyon oranlarının resmî kurumlar tarafından açıklanan oranlardan farklı olmasının sebebini; aylık bazlarda yapılan hesaplamaların hızla değişen dünyada yetersiz kalması, enflasyon hesaplamasında sepetin kapsamı ve ağırlık yapısının halkın gerçek tüketimini baz almaması olarak açıklıyor. ENAG, TÜİK'in 1 ayda 550 bin fiyat verisine ulaşmasına karşılık ENAG'ın bu verilere 2 günde ulaştığını ve TÜİK'in bir ayda aldığı fiyat verisinin 15 katı bir veri seti elde ettiklerini iddia ediyor. Bu kapsamda, resmî verilerin halkın hissettiğinden çok daha düşük oranlarda açıklandığı durumlarda halkın alım gücünün eridiğini belirten ENAG yetkilileri "Gerçek enflasyon %35-40 ise ve resmî veriler bunu %14 olarak lanse ediyorsa sizin maaşınızdan aradaki fark kadar erime, diğer adıyla fakirleşme olacaktır." tespitinde bulunuyorlar.

Yine başka bir hesaplamada ekonomi profesörü Prof. Dr. Steve Hanke'in "satın alma gücü paritesi" üzerinden yaptığı hesaplamalara göre 2020'de Türkiye'de enflasyon oranı %27 olarak hesaplanmış.

Resmî açıklamalara karşı gayri resmî açıklamalar arasındaki açığı farkını konu edinen bir anket şirketinin araştırmasına katılanların %81,3'ü %20'den fazla enflasyon hissederken şirketin bir diğer katılan kişilerin %80'i TÜİK'in açıkladığı enflasyon oranına inanmadıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Bu bağlam üzerinden Tüketici dernekleri, TÜİK'in 2020 yılında gıda enflasyonunu %20,61 olarak açıkladığını ancak, Tüketiciyi Koruma Derneği (TÜKODER) ve Tüketici Dernekleri Federasyonu (TÜDEF) yetkilileri rakamların gerçeği yansıtmadığını söylemişlerdir. TÜİK'in aksine 2020 yılında mutfakta hissedilen gerçek gıda enflasyonunun %40-50" bandında olduğu da ayrıca tespit edilmiştir. TÜDEF yetkilileri fiyatı artan ürünlerin ihraç edilip edilmediğinin bilinmediğini söylerken bir ürününün fiyatı ve arzı arttığında hemen ithalat politikası uygulanmaya başlanmasının enflasyonu artırdığına özellikle dikkat çekmektedirler.

Gıda fiyatlarının küresel salgınla başlayan "küresel stok" nedeniyle arttığını ve geçici gıda enflasyonunun var olduğunu ifade eden Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, yüksek fiyatların Mayıs ayı gibi normale döneceğini iddia etmiştir. Alınacak önlemler kapsamında Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi (Gıda Komitesi) toplanmış, tarımsal ürünler ve gıda piyasalarındaki gelişmeler kapsamında olası arz eksikliği riski tespit edilmesi ve önceden tedbir alınması için "Erken Uyarı Sistemi" oluşturulmasına yönelik teklifin komiteye sunulduğunu açıklamıştı.

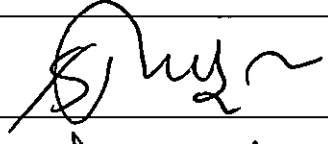
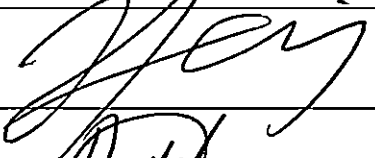
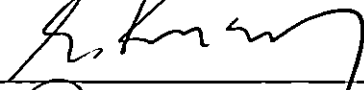
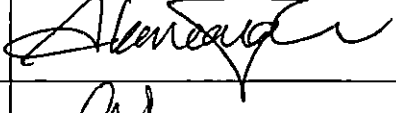
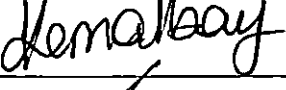
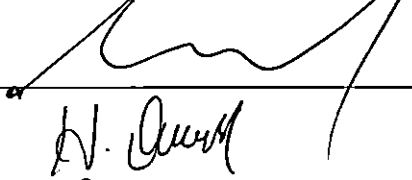
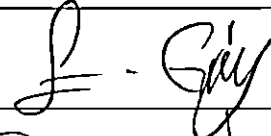
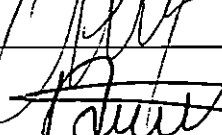
Konu ile ilgili çalışan sivil/bağımsız kuruluşlar "hükümetin fiyat artışlarına karşı aldığı tedbirlerin piyasada karaborsa ihtimalini artıracak ve enflasyonist baskının yüksek olduğu ortamda devlet baskısının artmasının ürünlerin gecikmeli olarak piyasaya arz edilmesi sonucunu doğuracağını tahmin ettiklerini" belirtmişlerdir. Fiyatların yükselmesini "tarlada ya da ithalatta dengelemek gerekirken biz, kıtlık ya da fiyat artışları ortaya çıktıktan sonra denetime tabi

tutuyoruz." eleştirileri dikkate değer eleştiriler olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Uzmanlar fahiş fiyatların artık neredeyse bir kural haline geldiğini belirterek özel iletişim vergisi, Avrasya Tüneli gibi maliyetleri yükselmeyen mal/hizmetlere yapılan zamlara da odaklanarak haksız fiyat artışındaki spektruma dikkat çekmektedirler.

Konu bağlamında gübre fiyatlarının son bir yılda %40 ile %64 arasında artmış olması gıda enflasyonunu tetikleyen en önemli gider kalemlerinden biri. Konu ile ilgili tarım yazarı "maliyetleri artan çiftçinin üretimdeki alım gücünün düşüşüyle gıda üretiminin de azaldığını" tespit etmektedir. Ayrıca, "tarımda ithalat politikasının ve çeşitli kurumlar tarafından teşvik edilen alım garantili "sözleşmeli üretim" yönteminin uzun vadede enflasyonu yükselttiği" tespitinde bulunmaktadır. Sözleşmeli üretim, alım garantisi karşılığında ürünleri düşük fiyattan satmaya anlaşılan çiftçilerin enflasyonun yükselmesiyle üretimdeki maliyetlerinin artmasının yanı sıra, piyasadaki diğer çiftçiler için de fiyatların belirlenmesine sebep oluyor.

Sonuç itibarıyla enflasyonu kalıcı olarak azaltmak için Türkiye'nin planlı bir tarım politikasına geçmesi aklın yolu olarak zorunlu istikameti gösteriyor.

Gelinen nokta itibarıyla geçici politikalar ve pansuman tedbirlerin uzun vadede geri dönüşünün yüksek fiyatlara sebep olacağı aşikârdı. Yaşanan gıda enflasyonu malumun ilanı olarak yaşandı. Derin Yoksulluk Ağı'nın İstanbul'daki bir araştırmasına katılanların yarısından fazlasının belediyenin gıda yardımlarına bağımlı olduklarını ifade ederlerken, market alışverişlerinin Türkiye halkı için ciddi bir yük hâline geldiğini belirtmişlerdir. Poşetler ve fileler küçüldükçe maliyet de büyüyor. Fiyatlar adeta haftalık bazda artış gösteriyor. Spekülatif artışlar yağ, bakliyat, sebze ve meyve fiyatlarını yukarı tırmandırıyor. Yurttaşların gıda ürünlerini daha ucuza tüketmesi için yüksek gıda enflasyonunun önüne geçmek ve alınacak önlemler hususunda Meclis'in ivedilikle harekete geçmesi ve bir araştırma komisyonu kurması elzem bir hal almıştır.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	
3	HABİP EKSİK	İĞDIR	
4	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	
5	OYA ERSOY	İSTANBUL	
6	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
7	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
8	HÜDA KAYA	İSTANBUL	
9	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
10	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
11	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
12	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
13	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
14	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
15	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	
16	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
17	PERO DUNDAR	MARDİN	
18	RIDVAN TURAN	MERSİN	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	